

ВПЛИВ АРТ-ТЕРАПІЇ НА РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТИНИ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ

(Литвиченко Д.С., Старинська О.В., канд. психол. наук, доцент)
БДПУ, м. Бердянськ, Україна

Проблема комунікації дітей з порушеннями інтелекту є предметом багатьох експериментальних і теоретичних досліджень соціологів, психологів, психотерапевтів, педагогів. Оволодіння комунікативними вміннями та використання їх відбувається у процесі мовленнєвої діяльності, яка поступово формується в онтогенезі.

Трансформація соціально-політичної, економічної, культурно-інформаційної сфер, суспільства в цілому стимулює розвиток арт-терапевтичних технологій педагогічного та соціально-психологічного спрямування. Все частіше засоби та методи арт-терапії використовуються в освітньому процесі на різних ступенях навчання.

В педагогіці за допомогою арт-терапії забезпечується соціальна адаптація як здорової дитини, так і дитини з порушеннями в розвитку. Взаємини в системі «педагог – дитина», які засновані на особистісно-орієнтованому підході в роботі засобами мистецтва, сприяють активізації творчих проявів, зміни поведінки і розвитку різноманітних форм комунікації.

За визначенням сучасного науковця Вознесенської О., арт-терапія використовує заняття мистецтвом в якості терапевтичних процедур, кінцевою метою яких є відновлення здоров'я фізичного та душевного, виправлення психофізичних порушень, підтримки душевної рівноваги і адекватного сприйняття реальності [1, с. 27].

Формування комунікативних умінь, є одним з аспектів розвитку особистості. Порушення інтелекту призводять до суттєвого сповільнення розвитку таких умінь та спричиняють різні види мовленнєвого недорозвитку [2]. Аналіз науково-методичної літератури показав, що використання засобів арт-терапії суттєво підвищує ефективність корекційно-педагогічної роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку, в тому числі з порушеннями інтелекту, але існує необхідність удосконалення теоретико-методичних засад корекційної роботи з розвитку комунікативних умінь дітей, що мають порушення інтелекту саме засобами арт-терапії. Наше дослідження включало цілий ряд арт-терапевтичних методик і його результати свідчать про значне покращення комунікації дітей старшого дошкільного віку з порушеннями інтелекту, що уможливило саме застосування новітніх арт-терапевтичних технологій [3]. Високого рівня комунікації не показала жодна дитина, що, на нашу думку, можна пояснити специфікою контингенту досліджуваних дітей, але ми виявили, що у дітей з інтелектуальними порушеннями найбільш сформованим залишається предметний словник (53,8% дітей ЕГ та 45,5% дітей правильно називали більшість предметів, зображених на картинках). В основному це були предмети, які діти часто використовували у побуті. Але, слід зазначити, що у дітей обох груп все ще

відмічалися неточності у назві слів та частини предметів. Хочеться зауважити, що у дітей ЕГ збільшилися випадки використання у мовленні слів узагальнюючого характеру (23,1% дітей старшого дошкільного віку з розумовою відсталістю ЕГ та відповідно 18,3% дітей КГ назвали 30 узагальнюючих слів).

У активному словнику дітей із інтелектуальними порушеннями також відзначилося збільшення кількості дієслів (46,2% дітей ЕГ 36,4% дітей КГ змогли правильно назвати 50% зображених дій). Покращилися результати дітей і під час добору прикметників до іменників (53,8% дітей ЕГ та 45,5% дітей КГ змогли назвати основні кольори, 23,1% дітей ЕГ та 18,2% дітей КГ – визначити і назвати форму, 15,4% дітей ЕГ та відповідно 9,1% дітей КГ – величину).

Вивчення структури семантичних полів показало покращення умінь створювати асоціації. Хоча у більшості досліджуваних дітей все ще спостерігалися повтори запропонованого слова, або ж відмова від виконання завдання.

Отже, узагальнюючи результати дослідження словника старших дошкільників із порушеннями інтелекту, можна відмітити, що в результаті корекційної роботи, побудованої з використанням методів арт-терапії, відмічаються певні покращення у розвитку словника старших дошкільників з інтелектуальними порушеннями (збільшилася кількість дітей, які досягли середнього рівня та зменшилася кількість дітей, які залишилися на низькому рівні).

Література

1. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті / О. Вознесенська, Л. Мова. – К. : Шкільний світ, 2007. – 120 с.
2. Геращенко С. І. Стан сформованості комунікативних умінь в учнів 7–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальною недостатністю / С. І. Геращенко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – №16 – С. 15–18.
3. Кузнецова Т. Г. Образотворча діяльність як засіб формування соціального досвіду дошкільників з порушеннями інтелекту / Т. Г. Кузнецова // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – №17 – С. 123–127.